

matických disciplín. Právniky, a to zvlášť ty, ktorí se obírají studiem statistiky, bude zajímati především třetí kapitola, obsahující úvod do teorie statistiky. Bohužel předem omezený rozsah příručky donutil autora, aby o uvedené otázce pojednal co nejstručněji, ale i tak podařilo se mu obeznámiti, jak nejlépe bylo možno čtenáře s daným tématem přehledně a jasně. Předpokládá ovšem určité matematické vědomosti. — Dílko samo je rozděleno na čtyři části. První obsahuje rozdělení pravděpodobností podle počtu případů možných a na příkladech (vzatých z veliké většiny z fyziky) jsou ukázány metody, vedoucí k jejich výpočtu. Druhá část se týká pravděpodobností při opakovaných pokusech. Třetí kapitola tvoří, jak již bylo řečeno, úvod do teorie statistiky, při čemž autor vychází z definic »statistiky«, »statistické metody« a »teorie statistiky« stanovených Yulem, a v části poslední jsou uvedeny aplikace jako teorie o rozdělení chyb, kontrola výroby, jakož i několik poznámek o statistické mechanice. Soupis literatury nejen použité, ale i takové, která by mohla sloužiti k podrobnějšímu studiu čtenáře, a celá řada názorných obrazců v textu doplňují zajímavé dílko.

Dr. Peterka.

E. F. M. DURBIN: *Purchasing Power and Trade Depression*. — (A critique of under-consumption Theories; London — Jonathan Cape — Toronto, new and revised edition: 1934, P. 208.) — Je to kritika stúpen-cov stanoviska, že dnešná kríza je krízou podspotreby a politiky nimi sledovanej. Teoria podspotreby znie: Dnešný priemyslový systém nezaopatrúje spotrebiteľov dostatočnou kúpnu silou, aby im umožnil kúpiť všetky výrobky priemyselovej činnosti za ziskové (alebo aspoň nie ztratové) ceny. Údobie depresie je zmarenie predajnej činnosti, ceny klesajú. Vinou je sporenie, ktoré je nebezpečným a seba porážajúcim procesom, pretože 1. odobriera peniaze od nákupu finálnych statkov a tým robí ich výrobu menej ziskovou; a za 2. rozširuje zatiaľ výrobnú základňu, čím finálne (spotrebné) statky sa rozmnožujú. Tedy zvyšuje nabídku a snižuje po-piávku. Následkom je obecný pokles osnovej hladiny. Odpomôže sa tomu buď: 1. *snížením rozsahu (po prípade úplným odstránením) sporenia*, po-neváž spotrebované peniaze sú uživané na odber spotrebných statkov, kým investované na ich zvýšenie, čili utrácanie znamená nákup statkov spotreb-ných s dôchodkom. Sporenie znamená nákup výrobných statkov alebo nástrojov s dôchodom a cenová hladina musí byť vždy relatívne nižšia než by bola, keby sa nedialo sporenie, alebo 2. *stimuláciou spotreby: vý-dajom nových peňazi*, ale nie tak, ako teraz, že rozsah obeživa je rozši-rovaný pre usnadňovanie výroby statkov, ktoré musia byť predané spotre-biteľom za viacej peňazi než rozšírením si ich opatřila, ale dané musia byť spotrebiteľom, a ich príliv musí sa rovnať — po obstaraní nutných úspor — približne prílivu spotrebných statkov. Sú aj podspotrebníci, ktorí tvrdia, že aj keby nebolo žiadneho sporenia: ceny spotrebných statkov budú klesať pod výrobné náklady. Tak u Powella: Výplaty vo forme di-vidend, nákladov bankových a tiež poisťovacích sa nemôžu užít na nákup priemyslových výrobkov; a u Douglasa: že dokiaľ všetky výplaty výro-bami nie sú učinené spotrebiteľom priamo — cena spotrebných statkov bude smerovať pod výrobný náklad o celý obnos vyplatený iným vý-robcem.

Chyby tejto teórie: 1. V skutočnosti sú *náklady výrobné a dôchody spotrebiteľov v protive so stanoviskom tejto teórie totožné*. V jednodu-chom hosp. systéme úplne; v terajšom — výrobnom systéme, množstvo peňazi nutných na zakúpenie predchádzajúceho stupňa výroby vzrastá a je nutno — nie aby dôchod spotrebiteľský kryl všetky bežné náklady vý-roby priemyselného systému — ale len bežné náklady výroby spotrebujú-cich statkov, či posledného stupňa výrobného, ktoré sú v Anglii až 8-krát, v USA až 11-krát menšie než náklady všetky; a dostať požiadavku pod-spotrebníkom znamenalo by hroznú infláciu.

2. *Špatné ponímanie sporenia*: Ním sa dosiahlo obecného zvýšenia

životného standardu, ono v dlhšej dobe zvyšuje spotrebu a neznižuje a potom úspor sa užíva na investície, ktorými sa výroba racionalisuje, produktivita zvyšuje, znižujú výrobné náklady a pokles cenový je normálny a teda požiadavok nehybnej cenovej hladiny je nerozumný. Investície či poptávka po kapitálových statkoch sú len preto, že je poptávka po spotrebných statkoch, pre ktorých výrobu sú určené. Keď niet poptávky po spotrebných statkoch, nie je ani po výrobných, čili nedejú sa investície. A odporuje skutočnosti, že depresia je privedená investíciami a zotavenie sa dostaví v ich poklese — ako dľa teórie podspotreby. Naopak! Depresii sa zabráni, keď úspory sa rovnajú investíciam — dľa Keynesa a že sa tak nedeje, je to vlivom bankovej politiky: manipulujúcej s úrokovou mierou (Hawtrey) alebo dobrá žatva, vynález vo výrobe určitých statkov, zvyšujúci fyzický výnos a p. (Robertson). Že predlžovanie výrobného procesu zahrňuje stavbu a prestavbu výrobného kapitálu (za účelom zvýšenia nákladov) vyžaduje menšie utrácanie (spending) na spotrebné statky (Hoyek) — autor zamietá, nakoľko sú po ruke nezamestnané prostriedky, aby túto zmenu priviedly.

Cyklus konjunktúrny spočíva v stanovení ráty investičnej, ktorá nemôže byť udržaná a v zotavovaní sa z mláky, do ktorej nás tento proces priviedol. Zotavenie nastáva, keď podnikatelia začnú pokladať pokleslú cenovú hladinu zväčša za stálu a začínajú hľadať nové ziskové metódy výrobné. Politika musí smerovať k: 1. zvýšeniu ráty dobrovoľného sporenia, čo zahrňuje redistribúciu sociálneho dôchodku; alebo 2. sníženiu veľkosti priemyslu výrobných kapitálov; autor sa hlási k intenciám bankovej politiky: vylučujúcej dôchodkovú defláciu a ziskovú infláciu; čili stály spotrebiteľný dôchod per caput; čím musia klesať ceny, ako sa hosp. systém rozvíja a hromadí kapitál. Stabilizáciu cien spotrebných statkov pokladá za možnú, ale len za inflácie a pomoc je len dočasná, keď aj rýchla; miesto pomalej ad 3. navrhutej liečby, ktorá nie je tak patrná ale stála a javí sa zpočiatku boľastne ako nemoc. Ale pre viazanosť hodnôt, vylúčením ich voľnej fluktuácie sú menové a iné experimenty nutné, keďže neuspokojené čakať nemôžu a nedokonalá súťaž ubiera vývodom upotrebitelnosť.

Briška.

PAMÄTNÝ SPIS NA OSLAVU 15. VÝROČIA PRÍCHODU ČSL. VLÁDY DO BRATISLAVY. Nákladom mesta Bratislavy, tiskom Linografia K. Jaroň a spol., Bratislava, 232 strán, cena neudaná, — vydaný z iniciatívy starostu hl. mesta Slovenska, senátora Dr. Vladimíra Krnu pod šefredaktorstvom námestného starostu Dr. Františka Krausa za usporiadania Dr. Ovidiusa Fausta, mest. archivára, prednostu vedeckých ústavov rady mesta Bratislavy. Publikácia je rozdelená na päť častí. Prvá časť historická opatrená úvodom prezidenta krajiny Slovenskej Jozefa Országha obsahuje radu pozoruhodných úvah a spomienok čelných osobností slovenských. V časti všeobecnej je shrnutý prehľadne materiál kultúrnej práce, ktorá bola mestom vykonaná od r. 1919 až do dneška. V zvlášť pozoruhodnom článku »Hospodársky vývoj mesta v dobe posledných 15. rokov« starosta Dr. Krno podrobne analyzuje celý hospodársky plán mesta od prevratu a poukazuje na čelne nové úkony v najrôznejších odvetviach verejného života, ktoré mesto vzhľadom na svoje poprevratové povýšenie muselo prevziať. Vicestarosta Dr. Kraus referáre o kultúrnom a sociálne-humanitnom vývoji mesta v rokoch 1919—1934 podáva jasný obraz o tom, jak sám život, ktorý stále viac a viac koncentruje celý kultúrny a politický pohyb v hl. meste Slovenska, vyvoláva nutnosť temer každodenného rozmnožovania kultúrnych ustanovizní v Bratislave. V časti osvetovej a rozvojovej prof. Dr. Richard Horna v článku: 15. let Komenského university v Bratislave sprevádza nás dejinami bratislavskej univerzity od jej vzniku až po naše časy. Na konci knihy je pripojená časť obrazová. Je zásluhou mest. archivára Dr. Ovidiusa Fausta zostavenie a upravenie tejto publikácie, keďže je najlepším dokumentom plodnej práce národnej,